

ჩვენი ხელორის კანონები (შერა-
თ) ძალაში კარგია, მარა ჩვენი
მთავრობა ყოველ დღეს არღვევს;
იმისთვის საქმეში გვიშება ხალხს,
რომ თავი მოგვძულდა. იმიზდა ვერ
გაფქერი მოხუცებულმა კაცმა და
უნდა ვთქვა, რაც უსამართლობა მე
და ჩემს სოფელს დაგვემართა.

უმ, ჩემო ძალა, რა დაგვემართა:
ათას რეას სამოცდა ცამეტში ჩვენს
ლაზისტანის სამუთხესერიფუში (გუ-
ბერნიაში) მოხთა აწერა აღილების
და სახლების; ტრაპიზონის ვალიშ
გამოაგზავნა მისი ერთი ჩინონერი
სახელმდებრი ვაკი-ეფენდი როი შექ-
ლებით, ერთი სომხი და მეორე თა-
თარი. პირელად მოეიდენ მობუ-
ლეთის ასწერათ, მარა ქობლეთ-
ლებმა არ მიიღეს და აღარ ააწერის
და უთხრეს მიზეზათ ეს, რომ ჩვენ
ფუხარია (ლარიბი) ვართო და საზ-
ღვრის, კაცებით, ყოველს ოცს წე-
ლიწადში ყავლის (ჩხების) მიზეზით
ავგაოხებენ და ამს გამო (ემლა-
კის) ბაჟის გადახდა არ შეგვიძლიაო.
აქიდგან გაბრუნებული აჭარაში წა-
ვიდა; მარა აჭარლებმაც არ მიიღეს
და არც მოუშვეს ასაწერათ, ქობ-
ლეთლებსაეთ უთხრეს, რომ არ შეგ-
ვიძლიან ბაჟის გადახდა.

იქიდგან მოეიდა ჩვენს ლაზისტან-
ში ხოფის და არხაეს და სხ. ჩვენ,
რაგარც ერთგული ჩვენის ხელორი-
ქრის, ვარი არ უთხარით; მარა იმ
ვაკი-ეფენდიმ თურმე ცუდ-კაცება
მოიხმარა, ჩვენს მეჯლიშს და ქეშფი
ჯილდეს (მამულების დამფასებელს)
ქთამი მისცა თურმე და მოყვა აწე-
რას აღილების და სახლების. მდი-
დარი კაცების ბეურ-ფასაც რომ ღირ-
და, ასე ეთქვათ 5000 მანეთათ, და-
აფასა 1000 მანეთათ და ლარიბის
ადგილი და სახლი, რომელიც ღირ-

და 500 მანეთათ, დააფასა 2000 მა-
ნეთათ.

ეს ამბავი ჩვენ მაშინ უერ შეეიტ-
ყეთ და ეკრაქი (ტაბელი) რომ დაგ-
ვირიგეს, მაშინ ჩავხედეთ, რომ თურ-
მე ამ ამწერმა მეჯლიშმა და ქეშფი-
ჯილდერმა მდიდარს თურმე რუშეთი
(ქთამი) გამოართვეს და დეირიგეს და
იმით დავგლუბეს მარტო ჩვენ არ-
ხავი სოფელი და ზილაგეთი; სხვა
არხავის მთის სოფლებში მოქმედი და
სხვაში იოლქეს (წინალუდგნენ) და
ვერ ასწერეს და სხვებშიდაც: ხოფის,
პისეს და პთინას ვერ ასწერეს და
ამით მოკრივეს ბევრი ფული და წა-
ვიდენ და ამ ნაირათ რუშეთით და
ეშმაკობით ჩვენ მრთალი და ხელო-
რის ერდგული ქე დავგლუბეს.

და ამიზა ვთხოულობ, ჩემო ბატო-
ნო მეგაზეთევე, რომე შენი გაზეთით
ქეყუანას შეატყობით ჩვენი მთავრო-
ბის უსამართლობა, უფრო იმიზდა
რომე ოცი არა მიგვიცია ჩვენი
მთავრობიზა ამ საქმეზე, რომ ზო-
მიერათ გარდასახადი გარდავახდევი-
ნოს და ასთეო არ დავგლუბონ, მარა
პასუხიც არ მოგვცეს.

არხაველი მცხოვრები მსამა-აღა
შელა-ოლო.

რუსეთი

გლეხობას რუსეთში მიწის დახსნა
დაუშენება 1866-დამ. ამ წელს დაუს-
ნია მიწა მებატონებისგან 440,060
გლეხს. 1867 წლიდამ 1871 წლამ-
დინ 1,500,000 გლეხს დაუსნია მი-
წა, ე. ი. 300 ათას გლეხს წლის
განმავლობაში. 1872 წელს 205
ათას გლეხს, 1873 წ. 186 ათას დაუ-

კანასკნელი ორი წლის განმავლო-
ბაში 133 ათას გლეხს დაუსნია
მიწა მებატონებისგან.

ამნაირად თან-და-თან მცირდება
მიწის დამხსნელი გლეხების რიცხვი
და ასე თუ წავიდა საქმე, მიწის დახ-
სნა დანიშნულს ედამდის არ გათა-
ვდება და ხელ-ახლა დაპირდება
მიწის დაფასებათ, ამბობს ერთი რუ-
სული გაზეთი.

**

უმაღლესი გრძელებით გარდაშეყდა
უსამან ისტორიული ბულვარის და-
არსება სევასტოპოლიში, შირიმის
ობის სახსოვრად.

**

ერთს რუსულ გაზეთს გაუგონია,
რომ უნდა გარდაშეყდეს ქვის ნახში-
რის ხმარება ცეცხლის გემებზე და
რკინის გზებზე შეშის მაგივრად.

ამ საქმეს დიდი მნიშვნელობა
ექნება ჩვენი მეურნეობისათვის,
ამბობს ერთი გაზეთი, რადგანაც უ-
კანასკნელს დროს ტყეებს ძალიან
აფუჭებენ.

**

გზების სამინისტროს დაუნიშნავს
კომისია, რომელმაც უნდა გამოიძი-
ოს — რა საშუალებით და გზით შეი-
ძლება აზიაში რკინის გზის გაყვანა.

**

შალაქს ნიკოლაევში ამას წინეთ
საზოგადო ბანკიდგან ვიღაცას 80
ათასი მანეთის ნიეთები და ფული
მოუპარავს; ახლა როგორც იშერ-
გიან ზოგიერთი ქურდები მოსკოვში
დაუჭრიათ, ზოგი მდესაში და
ზოგი ნიკოლაევშივე.

მურდები ყოფილან ურიები.

უცხო ქვეყნები

ერთობენ და კონკრეტული კონკრეტული

დიდი საქმე შობდა ამ 20 თებერ-
ვალს საფრანგეთში: ჩესპუბლიკამ,
ნანგრძლივი ბრძოლის შემდგომ, მო-
პარავა ძალა. 20 თებერვალის იმონრ-
ჩევა ცხადათ ამტკიცებს, რომ რეს-
პუბლიკა მაგარი ფესოებით ჩამდგარა
საფრანგეთის მიწაში. 532 დეაუტატ-
ობა შორის 297 რესპუბლიკელია.

პენობამდის მთელი მეროპა და
თეოთონ საფრანგეთიც გაუბედავათ
შეპურებდა რესპუბლიკის მომავალს.

ამ მართლათაც, საიდგან უნდა
ჰქონოდა ამ ხალხს რწმუნება მომა-
ვალზე? მოხმავი წლისგან მავალო-
ბაში საფრანგეთის ზურგს აუტანია
ცამეტი ნაირ-ნაირი ფორმა მმართებ-
ლობისა.

მართლათა, ღლევანდელი მართებ-
ლობა რესპუბლიკა იყო; მაგრამ ეინ
იტყოდა უშიშრათ, რომ ხელ არა
გამოიცვლებოდა. რა ნუკეში ჰქონ-
და? მხოლოდ მაკ-მაკონის შეიდ-წლა-
ური პრეზიდენტობა!

თუ ხანდისხან ზოგიერთს წასცდე-
ბოდა სიტყვა საფრანგეთის კუპლ
პოლიტიკურ მდგომარეობაზე, მაკ-
მაკონი უმეორებდა ქვეყანას სიტ-
ყვით ანუ პროკლამაციით:

„მე პრეზიდენტის ტატზე ვსიგან
და დაერჩები!“ (J' y suis, j' y reste).

მხლა ამ უკანასკნელმა პოლიტიკ
კურმა მოვლენამ გადაშეყვეტით გა-
მოაცხადა რამოდენი მომხრენი არიან
საფრანგეთში რესპუბლიკის პრინცი-
პისა.

დაუყოვნებელი შედეგი აღმოჩ-
ნებისა გახდა მინისტრიული კრი-
ზისი. ბიურგ გამოვიდა სამსახურიდამ;

კეთოთ დანა უფრო, სიმარდით მიე-
კრათ კავს, სახნისი უფრო წავამა-
ვილოთ და სხვ. და სხვ.

ამნაირი გაუმჯობესობა უფრო
ძეირათ ეღიანება მუშა გლეხებისა-
თვის, ეიდრე მატიე-დ-მბალის გუთ-
ნის ჩევენება; მაგალითის დანახვა გა-
უმჯობესობა როდის კიდევ ისრე-
ონგის გუთნის დაუჭრიათ უფრო
უფრო მიმდინარეობა არ ყოფილა.

ნუ გაგიკირდებათ, მას შემდეგ,
რაც მე საფრანგეთის მეურნეობაზედ
გელაპარაკეთ, ისა, რომ საფრანგეთ-
ში ჯერ კიდევ ბევრი ხის გუთნები
მოიძებნება, რომელსაც ულელი
ხარი და ერთი ცხენი უბია უბია და
სამი ცხენი და ამნაირათ იჭირებას,

ნუ გაგიკირდებათ, მას შემდეგ,
რაც მე საფრანგეთის მეურნეობაზედ
გელაპარაკეთ, ისა, რომ საფრანგეთ-
ში ჯერ კიდევ ბევრი ხის გუთნები
მოიძებნება, რომელსაც ულელი
ხარი და ერთი ცხენი ცხენი უბია უბია და
სამი ცხენი და ამნაირათ იჭირებას,
გლეხი თავის საქმეს იმ ქვეყანაში,
სადაც უნდა დაგვაკმაყოფილოს.

ნუ გაგიკირდებათ, მას შემდეგ,
რაც მე საფრანგეთის მეურნეობაზედ
გელაპარაკეთ, ისა, რომ საფრანგეთ-
ში ჯერ კიდევ ბევრი ხის გუთნები
მოიძებნება, რომელსაც ულელი
ხარი და ერთი ცხენი ცხენი უბია უბია და
სამი ცხენი და ამნაირათ იჭირებას.

ლებს, ამასაც წინა გოგორები ეხმარე-
ბა. აი, მოკლეს სიტყვებით მთელი
გუთნის მოწყობილება, ეხლანდელი
გაუმჯობესებელი გუთნის გარეგანი
შექმედულობა. მაგრამ რამდენი ტან-
ჯევა და ოხერა სჭირია ჩევენისთანა
უფროიკო ხალხს, რომ ეს გუთნი
შეიძინოს, რომდენი სიღიდე ცოდნა
და ხელობა სჭირია კარგი გუთნის
გაკეთებას!... ზასაკეირველი შემთ-
ხევევა ეს, რომ ჯერ საფრანგეთ-
საც ვერ გუშვივა იმისთვის ფაბრი-
კები, სადაც ინგლისისთანა გუთნები
კეთდებოდეს. საუკეთესო Howard-ის
გუთნები საფრანგეთში სულ ინგლი-
სიდამ მოღისის; ჯერ საფრანგეთის გუ-
თნის ფაბრიკებში ის გაუმჯობესო-
ბაც ვერ მოუხერხებიათ, რომ ჩამო-
სხმული ფოლათის გუთნის უფრო
ადრე გაუცირიონ ზედა პირი, ვიდრე
ქეეშა და მით ზედა პირს საჭირო
სიმაგრე მისცენ.

და გამოფენაზედ მაშინები რაც კი
იყო ინგლისურ ფაბრიკაციას უკუ-

